

KOORCLANKEN

22^e Jaargang

Nummer 2

Juni 2011

INFORMATIEBULLETIN VOOR **VRIENDEN VAN BM**

Proost op de toekomst van het Breda's Mannenkoor

foto: Leopold Beels

Koorklanken

Koorklanken is een kwartaalblad voor alle leden van de Stichting Steunfonds Vrienden Breda's Mannenkoor, kortweg *Vrienden van BM*.

Vrienden van BM beijveren zich om extra middelen bijeen te brengen om het Koninklijk Breda's Mannenkoor in staat te stellen om, tezamen met professioneel orkest en solisten, tenminste eenmaal per jaar een grootschalig regionaal concert te geven.

Vrienden van BM worden gemotiveerd door de gedachte, dat het mannenkoor al bijna 150 jaar een cultureel erfgoed beheert vanuit het historische hart van Breda. Dit erfgoed willen zij ook voor de toekomst behouden Daarbij blijft

de steun noodzakelijk van zowel de individuele liefhebber van mannenkoorzang, als van bedrijven en instellingen die kansen zien in het verenigen van culturele en zakelijke belangen.

De drempel om lid te worden van de Vrienden is laag gehouden. Een persoonlijk lidmaatschap kost minimaal €20.- per jaar. Vanzelfsprekend verwelkomen wij ook nieuwe leden, die in de gelegenheid zijn om hogere bedragen te doneren. Afhankelijk van de hoogte van de bijdrage wordt een passende tegenprestatie geleverd, zoals naamsvermelding of het verstrekken van vrijkaarten voor gereserveerde plaatsen bij alle grote concerten van het Breda's Mannenkoor.

Bent u nog geen vriend of vriendin van het Breda's Mannenkoor, maar wel geïnteresseerd? Neem dan contact op met het secretariaat van de stichting. Mocht u op een meer zakelijke basis Vriend van BM willen worden, richt u zich dan tot Maarten Suijs. Hij informeert u graag over alle mogelijkheden die een vriendenrelatie voor u persoonlijk en/of uw bedrijf of instelling te bieden heeft. Zie colofon op achterzijde voor contactgegevens.

Het bestuur Vrienden van BM

INHOUD

- Inleiding en inhoudsopgave
- Beste Vrienden
- Het bloed kruipt waar het niet gaan kan
- Gevelconcert in Zaal Vianden
- Van president naar voorzitter,
- Van scepter naar voorzittershamer
- Allerlei
- Colofon

FRANS SMITS, 1^e PRESIDENT VAN BM

BESTE VRIENDEN,

“De koning is dood, leve de koning.” Deze van oorsprong Franse uitdrukking (Le roi est mort, vive le roi) stamt uit de tijd van de soevereine vorsten uit de 17^e en 18^e eeuw. Door erfopvolging werd de absolute heerschappij over ‘het volk’ binnen de familie gehouden. Van deze alleenheersers is Lodewijk XIV, alias de Zonnekoning, wel de bekendste. De aan hem toegeschreven uitdrukking “L’etat c’est moi” (De Staat, dat ben ik) spreekt in dit verband boekdelen. Een scepter symboliseerde in die tijd een heerschappij die geen tegenspraak dulde. Als tegenwoordig van iemand binnen een organisatie wordt gezegd, “hij zwaait hier de scepter”, dan is het meteen duidelijk wie er de baas is. Veelal heeft de verwijzing de ondertoon van “ik heb niets in te brengen.”

Vanwaar deze inleiding? Wel, tijdens de jaarvergadering van 18 april jongstleden werd de voorzittershamer van het Koninklijk Breda’s Mannenkoor door Frans Luijben overgedragen aan Paul Oord. Een voorzittershamer is geen scepter en erfopvolging is al helemaal niet aan de orde. De associatie is daarom ook meer ingegeven door de 146 jarige historie van BM, waarin nazaten uit de familie Smits van Waesberghe gedurende 76 opeenvolgende jaren de scepter zwaaiden. Welgeteld is Paul de 11^e voorzitter sinds de oprichtingsvergadering van de *Liedertafel Breda’s Mannenkoor* op 5 oktober 1865.

In *Van scepter naar voorzittershamer* worden de verdiensten van Frans en de intenties van

Paul geschetst. *Van president naar voorzitter* vormt een inleiding hierop.

De bekende uitdrukking *Het bloed kruipt waar het niet gaan kan* is bij uitstek van toepassing op 1^e tenor John van Dongen. Waarom leest u hieronder.

Graag nodigen wij u tenslotte uit voor het *Gevelconcert in Zaal Vianden* en vestigen we uw aandacht op de rubriek *Allerlei*. Hierin ondermeer de agenda voor de overige BM activiteiten in dit jaar en een vermelding van nog andere mutaties in het bestuur van BM en dat van de Vrienden.

Pedro Kneepkens

HET BLOED KRIJPT WAAR HET NIET GAAN KAN

foto Leopold Beets

Samen met Frans Luijben heeft ook John van Dongen na 4 jaar noeste arbeid afscheid genomen van het bestuur. Tijdens een van de repetities bedankt onze dirigent Hans de Wit beide mannen. Hans heeft hen leren kennen “als zeer prettige mensen, zonder kapsones; als normale mensen met beide benen op de grond en als bestuurders waaraan hijzelf en de vereniging veel te danken hebben.” John is in 2004 bij het koor gekomen, had naar eigen zeggen “geen bal verstand van muziek”, maar kwam “gewoon om lekker te kunnen zingen.” Verstand van organiseren bleek hij des te meer te hebben. Al gauw werd hij dus ‘gestrikt’ voor de post ‘interne zaken’. Er zijn weinig organisatorische aangelegenheden waarin John niet de hand heeft gehad. Ook is hij stuwende kracht geweest achter de succesvolle ledenwerfactie: *Geef ruimte aan je stem, kom zingen bij BM*. Welke gaten er zullen moeten worden gedicht zal telkens blijken bij het slaken van de verzuchting: “Oh, niet aan gedacht...” Gelukkig kruipt het bloed waar het niet gaan kan en is deze grootse tengere man togetreden tot de stuurgroep *Lustrumviering 150 jaar Breda’s Mannenkoor* in 2015. Dat wordt een spetterend feest, kan ik u verzekeren.

GEVELCONCERT IN ZAAL VIANDEN

Voorgevel tijdens een opknapbeurt in 2005

foto Bert Bakx

Het verenigingsgebouw 'Haven 7' is sinds 1906 eigendom van het Breda's Mannenkoor. De oudste delen van het pand dateren uit de 15^e á 16^e eeuw, de voorgevel uit 1837. Na een grondige opknapbeurt van deze gevel in 1988 is het gebruik ontstaan om ieder zangseizoen in aansluiting op de zomervakantie muzikaal te openen met een *Gevelconcert*. De 23^e uitvoering hiervan is op *zondagmiddag 28 augustus 2011* van 14.00 tot 17.00 uur. Dit jaar is sprake van een keerpunt in de geschiedenis, omdat de ruimte achter de monumentale gevel eenvoudigweg te krap is geworden. Om de vele zangers, partners, Vrienden en overige gasten te kunnen herbergen, wordt uitgeweken naar het *gemeenschapshuis Vianden* aan de Viandenlaan in het Ginneken. Om 13.30 uur gaan de deuren open. Het Gevelconcert is bovenal een gezellig samenzijn van liefhebbers van mannenkoorzang. Nieuwe stukken staan op het programma. Voor het eerst zult u bijvoorbeeld kunnen genieten van de *Finlandia-hymni* van Jean Sibelius.

Hiermee bent u van harte uitgenodigd.

VAN PRESIDENT NAAR VOORZITTER,

De keuze voor *De Beyerd* als ontmoetingsplaats voor een gesprek met de oude en de nieuwe voorzitter is niet toevallig. In zekere zin is er sprake van een historische band tussen het wijd en zijd bekende biercafé aan de Boschstraat en BM. In de Beyerd wordt namelijk niet alleen bier getapt, maar ook gebrouwen. In de ketels gist het *Drie Hoefijzersbier* (Klassiek) volgens het beproefde recept van de voormalige familiebrouwerij Smits van Waesberghe. Frans Smits (medeoprichter en 1e president van BM), was in de 19e eeuw één van de voornaamste industriëlen van Breda. Zijn nazaten Franz, Tony en Marcel Smits van Waesberghe hebben tezamen zo'n driekwart eeuw de touwtjes bij BM ferm in de hand gehad. "Het koor van de brouwerij", heette BM niet voor niets in de volksmond. In een familiekroniek wordt dit beeld bevestigd: "Ons mannenkoor schept een onderlinge band tussen de knechten en onze Baas." Knecht in de brouwerij, *werkend lid* van het koor. *Leden* had BM destijds ook. Die zijn vergelijkbaar met wat we nu Vrienden noemen. De afstand tussen de *president* van het koor en de zangers was groot. Met name het autoritaire bewind van Franz, president van 1902-1930, heeft nog wel eens geleid tot "persoonlijke drama's". Anderzijds is het niet moeilijk om van deze 20^e eeuwse regent een beeld te schetsen van een weldoener, die bijvoorbeeld op de jaarlijkse feestavonden van BM gul was met "bier uit eigen brouwerij, sigaren en groot formaat worstenbrood". Na de 'dynastie Smits van Waesberghe' wordt het steeds meer gebruikelijk om van *voorzitter* in plaats van *president* te spreken. Immers: Andere tijden, andere zeden.

VAN SCEPTER NAAR VOORZITTERSHAMER

Als inleiding op de thema's die ik ter sprake wil brengen herinner ik aan de 'Zonnekoning' van BM, Franz Smits van Waesberghe. Onder zijn bewind beleefde BM ongetwijfeld de meest markante tijd uit haar geschiedenis. Na destijds gewonnen concoursen werden de zangers in open landaers door de stad gereden en toegejuicht door vele duizenden Bredanaars. "Vanuit de ramen hierboven werden bloemen naar het koor geworpen", vertel ik erbij. Waar ik op aanstuur zijn vragen naar de samenhang van leiderschapsstijl en succes, naar de huidige culturele inbedding van BM in de Bredase

De koning is dood

Frans, koorlid vanaf 2001, werd in 2006 uitgenodigd om zitting te nemen in het bestuur voor de post vicevoorzitter. Nog steeds kan hij wel lachen om een ondersteunend spandoek met de tekst: *Geef Frans een kans* dat door enkele leden en Vrienden werd opgehouden tijdens een Gevelconcert. Zijn kans kwam eerder dan hem eigenlijk lief was. Na het toch wat onverhoedse terugtreden van Pieter van

Boxtel "kwam het voorzitterschap op mijn weg." BM verkeerde op dat moment in een crisis. De kar die hij moest gaan trekken was zwaar. Ook bleek niet iedereen even gelukkig met zijn geitenwollen sokken uitstraling (hetgeen mijn inziens deze oud-rayonmanager van een voogdijinstelling voor minderjarige asielzoekers heel wel siert). Desondanks kijkt Frans met veel genoegen op zijn voorzitterschap terug. Opdrachten die hij zichzelf bij zijn aantreden stelde waren: "De boel bij elkaar houden" en "de sfeer verbeteren". Hij is er trots op in deze missie geslaagd te zijn. En terecht, want wat heet 'de boel bij elkaar gehouden'. In de 'periode Frans Luyben' is het ledental aangegroeid tot bijna 100. En als we (met dank aan de barcommissie) de meer dan €30.000,- baromzet in deze periode van vijf jaar als een graadmeter voor sfeerverbetering mogen beschouwen, dan heeft hij zijn sporen ruimschoots verdiend. Toch trommelt Frans niet graag op zijn eigen borst. Eerder looft hij de inzet en verdiensten van zijn medebestuurders. "We vormden een hecht team", aldus Frans, die altijd wars van decorum is geweest. Hij beseft daarmee wel zijn beperking om "alle kikkers in de buik van de kruiwagen te houden." Dat vermogen dicht hij Paul wel toe: "Zijn grote kracht ligt in het in zijn waarde laten van de ander". Vol vertrouwen heeft hij daarom ook de voorzittershamer overdragen. En waar Paul al "maf van alle mails" wordt die hij krijgt, is het stil geworden aan de Zonstraat. En in het hoofd van Frans. "Er spelen veel dingen in het koor, sommige blijven in je kop zeuren. Je voelt je verantwoordelijk." Hij is opgelucht "alleen nog maar te hoeven zingen." En die stilte? "Ja, dat is wel even wennen."

gemeenschap en het heikele evenwicht tussen kwaliteit en gezelligheid. Het wordt een geanimeerd gesprek, waarin de aangehaalde thema's nauwelijks aangeroerd worden. De rode draad die over de tafel rolt gaat over de betrokkenheid tussen mensen, over het uiteenlopende pluimage van koorleden en over het belang van overeenstemming met elkaar. "Niemand is groter dan BM", noteer ik uit de mond van Paul.

Allen op een rijtje

1865-1868: Frans Smits
1868-1902: Max van Dam, Louis Smid,
Ed Guljé (geen data pp)
1902-1930: Franz Smits van Waesberghe
1931-1961: Tony Smits van Waesberghe
1961-1978: Marcel Smits van Waesberghe
1979-2006: Hans Talboom
2006-2006: Pieter van Boxtel
2006-2011: Frans Luyben
2011-20.....: Paul Oord

VAN SCEPTER NAAR VOorzITTERSHAMER

Leve de koning

Paul kwam in 2006 als baszanger bij het koor, was vanaf 2009 ondermeer als fondsbeheerder betrokken bij de Stichting Vrienden van BM en werd in april 2011 tot voorzitter van de vereniging 'gekroond'. De voorzittershamer als scepter hanteren zal hij niet. Paul wil "de leden in brede zin vertegenwoordigen." Hij ontpopt zich als een consensusman die met het koor "graag een paar stappen verder" wil zetten, maar tevens bereid is om daarbij "in te leveren op eigen ideeën." Zijn devies is: "Het gelijk ligt in wat we samen vinden." Een even simpel als ingewikkeld devies. Daar is Paul zich terdege van bewust. Ondermeer door zijn activiteiten in het verleden als directeur van

foto Leopold Beels

een Cultureel Centrum weet Paul als geen ander hoe moeilijk het is "om te acteren op het toneel van opera tot smartlap." Zijn professionele ervaring op gebied van communicatie en marketing zal hem te pas komen.

Wat hem zeker ook te pas zal komen is zijn alles relativierende gevoel voor humor. "Het gaat erom dat je met elkaar lacht", vindt Paul. Terugblikkend op zijn debuutoptreden tijdens de jaarvergadering van 2006, waarbij hij het vuur na aan de schenen van Frans legde, spot hij: "Ik

deed het alleen maar voor de vorm, hoor." Frans antwoordt ad rem: "En ik heb het spel meegespeeld". Het is duidelijk dat beide mannen inmiddels grote waardering voor elkaar hebben gekregen. Hierdoor is sprake van een "soepele overdracht van de verantwoordelijkheid."

Het voorzitterschap ervaart Paul als "een permanente uitdaging", als het voortdurend zoeken naar een antwoord op vragen als: "Hoe acteer je als bestuur? Hoe geef je ruimte aan initiatieven? Hoe leg je uit wat de regels van het spel zijn?" Maar Paul is duidelijk: "De leden zijn de vereniging." Over (bestuurs)leden "die menen dat individuele ideeën prevaleren boven het geheel", zegt hij: "Die hebben het niet helemaal begrepen." In eerste instantie gaat Paul daarbij uit van "te goeder trouw" handelen, of "vanuit een zekere vorm van naïviteit." Mocht het anders blijken te zijn, dan is hij eveneens volstrekt duidelijk: "Dan ben ik er snel klaar mee. Ja, ... effe op zeg!" (Vul in: Rotterdamse uitdrukking die aan duidelijkheid niets te wensen over laat.)

De meest prangende vraag die op tafel wordt gelegd is: "Hoe gaan we als mensen met elkaar om?" Geen van ons heeft een pasklaar antwoord. "Je komt er nooit uit", zucht Paul op een gegeven ogenblik, "alle machtig, waar ben ik aan begonnen?" Maar dat is tegen tijd dat we aan afzakkertje toe zijn. "Hebben jullie Armagnac?", vraagt onze nieuwe voorman. Helaas, wel zo'n 125 verschillende bierspecialiteiten, maar geen Armagnac. "Wat erruggg, wat erruggg" klinkt het in onvervalst Rotterdams. Maar dat is niet erg. Het komt wel goed met Paul en de Koninklijke Zangvereniging Breda's Mannenkoor.

Het lopende geweten van de club

Onbetwiste bestuurlijke koploper in de historie van BM is Hans Talboom. Van de 45 jaren die Hans koorlid is, staan er maar liefst 43 'dienstjaren' op zijn conto (waaronder 27 jaar als voorzitter). En de teller loopt nog steeds. Hans, die in het koor alles al wel drie keer heeft meegemaakt, sprak bemoedigende woorden bij het aantreden van Frans. "Maak je niet druk, alles komt weer goed. Je hebt gewoon de pech gehad in een dal te moeten beginnen." Frans is Hans erg dankbaar en Paul noemt hem in ons gesprek "het lopende geweten van de club." Daar mag wat mij betreft aan worden toegevoegd "en het wandelende geschiedenisboek."

ALLERLEI

Agenda

- 13 juni 2011: *Fietstocht BM*: Verzamelen vanaf 12.00 uur bij Café Zalencentrum De Toerist aan de Teteringsedijk 145 in Breda. Nadere informatie bij Jan van de Berg (0162 320869)
- 28 augustus 2011: *Gevelconcert* in de Viandenlaan > zie pagina 3
- 18 september 2011: *Vriendentrip* naar Haarlem. Excursie door de oude binnenstad na het opluisteren door BM van een eucharistieviering in de monumentale St. Bavokerk
- 8 oktober 2011: Opluisteren wijkfeest Heusdenhout (onder voorbehoud)
- 23 oktober 2011: *Najaarsconcert* in Chassé Theater (i.s.m. Westlands Dameskoor)
- 11 november 2011: *Manifestatie* "2011 minuten zingen voor cultuur"
- 11 december 2011: *Adventsconcert* in Ginneken (onder voorbehoud)
- 15 januari 2012: *Nieuwjaarsbijeenkomst* in Zaal Vianden

Manifestatie

BM zal deelnemen aan de manifestatie "2011 minuten zingen voor cultuur" in de Sacramentskerk. De aangekondigde bezuinigingen zullen zangverenigingen hard gaan treffen. BM ziet het als haar verantwoordelijkheid om als primus inter paris onder de Bredase koren haar verantwoordelijkheid te nemen. De manifestatie heeft tot doel de aandacht van het gemeentebestuur voor de culturele sector te versterken. Voor meer bijzonderheden > zie onder www.sacramentskerkbreda.nl

CD opname en presentatie

2011 staat voor een belangrijk deel in het teken van het in fasen opnemen van een CD waarop het brede repertoire van het koor te beluisteren zal zijn. Deze CD zal worden gepresenteerd tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst in zaal Viandenlaan op 15 januari 2012.

Overige bestuurlijke wisselingen

Behalve Paul Oord is ook Simon Keep van het Vriendenbestuur naar het BM bestuur vertrokken. In het Vriendenbestuur was Paul secretaris en Simon o.m. penningmeester. De taken van Simon zijn inmiddels overgenomen door Neeltje Eversdijk. De secretarispost van Paul is vacant. Paul Dickhoff is opnieuw toegetreden tot het Vriendenbestuur. Een nieuw gezicht in het BM bestuur is dat van Maurice Geuskens.

Ons mannenkoor

Het citaat "Ons mannenkoor enz." (p3) is afkomstig uit: *Onderzoek naar de geschiedenis van en een persoonlijk verslag over de familie Smits en de familie Smits van Waesberghe vanaf 1628 tot 1968* (). Opgetekend door Frans J.M.J. Smits van Waesberghe jr.

Voor overige historische verwijzingen en/of citaten in deze en andere koorklanken die BM betreffen, wordt doorgaans gebruik gemaakt van: *125 jaar Koninklijke Zangvereniging Breda's Mannenkoor. Kroniek van een koor 1865-1990*. Dit herdenkingsboek is geschreven door Harry Gerritsen en Jan Willemsen.

Zijn uw vrienden al Vriend?

Stuur uw opgave(n) per e-mail of per post naar respectievelijk:
vrienden@bredaasmannenkoor.nl of *Vrienden van BM*. Postbus 2073, 4800 CB Breda

VRIENDEN VAN BM

Bestuur

voorzitter: Maarten Suijs

secretaris: vacant

penningmeester/ledenadministratie:

Neeltje Eversdijk

lid: Betty Adank

lid: José Schneider

lid: Kees van Dael

lid: Paul Dickhoff

Algemene ondersteuning:

Paul Rijnen

Secretariaatsadres

Postbus 2073

4800 CB Breda

E-mailadres

vrienden@bredaasmannenkoor.nl

Fondswerving en beheer

Maarten Suijs / 06-54983188

Bankrekeningnr: 59 65 266

Fotografie in deze uitgave

- BM archief
- Leopold Beels
- Bert Bakx

Redactie

pedro.kneepkens@hetnet.nl

Meer weten?

www.bredaasmannenkoor.nl

zie onder 'Vrienden'